Центр аналізу публічних фінансів та публічного управління при Київській школі економіки

KSE Kyiv School of Economics

Бюджетний барометр – жовтень 2023

Що вийшло?

1. У жовтні доходи загального фонду держбюджету без урахування міжнародної допомоги становили 97,4 млрд грн, що на 2,6% більше від плану[1].
2. У жовтні до бюджету надійшов грант від США в обсязі 42 млрд грн, відтак сукупний обсяг надходжень до загального фонду бюджету склав 139,4 млрд грн.
3. Доходи Пенсійного фонду в жовтні 2023 року збільшилися на 11,4% у порівнянні з аналогічним періодом минулого року – до 63,6 млрд грн, зокрема через збільшення надходжень від ЄСВ.
4. Уряд ухвалив "Середньострокову стратегію управління державним боргом на 2024-2026 роки", що закладає підвалини для більш ефективного управлінням державним боргом, частка якого відносно ВВП зростає.

Що не вийшло?

- Податкові надходження, які адмініструє Державна митна служба, вкотре не досягли планових показників – у жовтні розпис виконано на 98,4%. Одним із чинників цього знову є сильніша гривня, ніж закладали в показники держбюджету. Найімовірніше, до кінця року значної девальвації не буде.

Що далі?

1. Кабмін подав до Парламенту проект Закону «Про Державний бюджет України на 2024 рік» до другого читання, що базується на уточненому макроекономічному прогнозі та передбачає зростання доходів держбюджету на 1,3% або 22,2 млрд грн у порівнянні з початково поданим проєктом Держбюджету.
2. Профільний Комітет ВРУ схвалив до другого читання законопроект про податкові перевірки (10016-д). Згідно з ним повернення документальних планових податкових перевірок заплановане на 1 грудня цього року (для ФОПів I та II груп, окрім випадків припинення діяльності, мораторій на перевірки діятиме до 1 грудня 2024). Цей законопроект залишається важливим для виконання домовленостей з МВФ задля отримання майбутніх траншів.
3. Парламент схвалив законопроект (10037), згідно з яким "військовий" ПДФО вже з 1 жовтня має бути спрямований до державного бюджету замість місцевих. Це принесе до бюджету близько 26 млрд грн за жовтень-грудень ще в цьому році і близько 96 млрд грн у 2024 році.
4. До Конгресу США надійшов президентський запит (від 20 жовтня 2023 року) про виділення фінансової допомоги Україні та Ізраїлю, згідно з яким, пряма бюджетна підтримка для нашої країни у 2024 році передбачалась в обсязі 825 млн дол США щомісяця, що менше ніж у 2023 році – 1,1 млрд дол. США. Нижня палата Конгресу (Палата представників) затвердила лише підтримку Ізраїлю. Проте у верхній палаті Конгресу такий документ було заблоковано, оскільки Демократична більшість у Сенаті відмовилася за нього голосувати й вимагає ухвалити документ, поданий Президентом.
5. Україна планує залучити 1,2 млрд дол США від МБРР під гарантії Японії на забезпечення соціальних потреб.

Ключові ризики:

- Недофінансування оборонних видатків. Жовтневими змінами до держбюджету передбачено збільшення видатків на оборону на понад **300 млрд грн** в останній квартал року (головним чином на грошове забезпечення військових) за рахунок збільшення державного боргу в 2023 році на понад 290 млрд гривень, з яких понад 200 млрд грн мають становити ОВДП. Це може виявитись недосяжною ціллю, оскільки це більше, ніж обсяги залучених позик за аналогічні періоди цього року *(високий ризик)*.
- Подальша залежність від фінансової підтримки партнерів та водночас ризик зниження ритмічності підтримки США *(високий ризик)*.
- Нижчі надходження митних платежів через ускладнення митного оформлення товарів у зв'язку із втратою чинності з 7 листопада 2023 року можливості митного оформлення товарів без їх пред'явлення митниці *(низький ризик)*.
- Зменшення обсягу залучення внутрішнього фінансування через зниження привабливості ОВДП у зв'язку з поступовим зниженням ставок розміщення. Втім, ускладнення доступу до 3-місячних депозитних сертифікатів НБУ з дохідністю в 20%, як альтернативи для вкладень в ОВДП, буде підтримувати попит на цінні папери уряду, в очікуванні подальшого зниження ставок розміщення у 2024 році. Зниження облікової ставки НБУ з 20% до 16% із 27 жовтня 2023 року призведе до зниження обсягу виплат Мінфіну за частиною військових ОВДП з плаваючою ставкою, які у 2022 році були придбані НБУ (ставка за ОВДП на 280 млрд грн з 400 млрд грн ОВДП обраховується виходячи із середнього значення облікової ставки за річний період перед виплатами) *(середній ризик)*.

Деталі:

(1) У жовтні надходження до загального фонду державного бюджету становили 139,4 млрд грн. Завдяки гранту від США в сумі 42 млрд грн вдалося перевиконати дохідну частину бюджету на 46,9%. Також вдалося виконати план податкових надходжень: планували зібрати 91,3 млрд грн, а фактично за основними бюджетоутворюючими податками надійшло на 0,5 млрд грн більше (рис. 1).

Фактичні надходження з податку на прибуток підприємств (ПнПП) знову перевищили очікувані (на 85,7%) і сягнули 2,6 млрд грн. Незважаючи на складні умови роботи деякі підприємства і банки декларують вищі прибутки (наприклад, ДП "Ліси України" в результаті проведеної реформи галузі змогло підвищити свій прибуток в 10 разів - до 2,6 млрд грн за 9 місяців 2023, банки також отримали за аналогічний період рекордний прибуток - 109,9 млрд грн (за аналогічний період минулого року було лише 7,4 млрд грн).

[1] Усі планові показники у бюджетному барометрі враховано згідно з розписом Держбюджету-2023 станом на 1 листопада 2023 року

Перевиконання плану надходжень до загального фонду держбюджету від акцизного податку становило 10,8% або 0,8 млрд грн: надходження сягнули 8,2 млрд грн, хоча вони були на 2,7 млрд грн менше, ніж у вересні. До загального фонду також надійшло 2,9 млрд грн від податків з міжнародної торгівлі (передусім ввізного мита), що на 7,4% вище від плану. Це, ймовірно, пов'язано з більшим обсягом товарів, що підлягають оподаткуванню митом, у структурі імпорту у жовтні.

У жовтні не було суттєвого недовиконання планових показників податків. Найбільше відносне недовиконання плану стосувалося рентної плати за користування надрами (-4%). Воно могло бути вищим, якби не був переглянутий розпис держбюджету (у розписі станом на 1 жовтня 2023 року планувалися надходження на рівні 8,5 млрд грн, а станом на 1 листопада 2023 року вони були знижені до 2,5 млрд грн). Перегляд планових показників зумовлений систематичним недовиконанням надходжень від цього податку через нижчі, ніж очікувалося, ціни на ресурси на світових ринках.

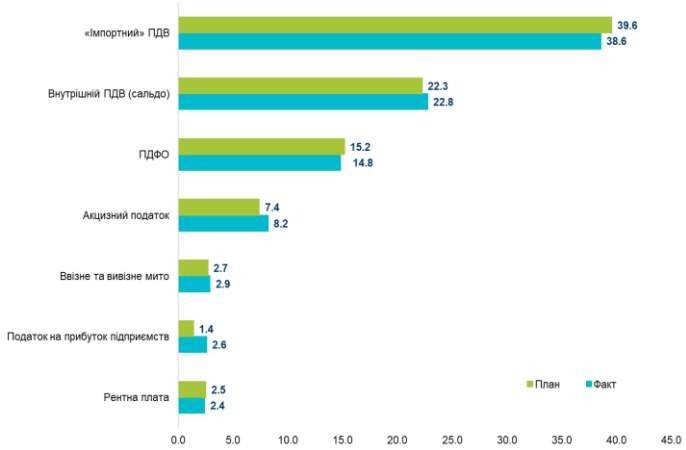
Надходження від ПДФО у жовтні не досягнули планового показника і становили 14,8 млрд грн (на 2,6% менше від плану), що може бути пов'язано з тим, що більшість роботодавців не підвищують заробітні плати і погіршили свої прогнози щодо зайнятості, що може негативно відобразитися на подальших надходженнях ПДФО.

Чисті доходи від внутрішнього ПДВ становили 22,8 млрд грн, що на 2,2% вище від плану. Незначне перевищення планових надходжень може бути пов'язане із меншими обсягами відшкодування ПДВ, ніж за аналогічний період минулого року, а також відновленням штрафних санкцій за порушення порядку застосування касових апаратів (окрім тимчасово окупованих територій) та підвищенням фіскальної дисципліни платників податків. Так, платникам податків відшкодували 9,9 млрд грн ПДВ (найбільший обсяг відшкодування ПДВ у жовтні отримали тютюнові компанії: 250 млн грн ТОВ "ФМСД" та 165 млн грн АТ "ДЖЕЙ ТІ ІНТЕРНЕШНЛ КОМПАНІ УКРАЇНА"), що менше серпня 2023 року та жовтня 2022 року. "Імпортного" ПДВ до загального фонду держбюджету надійшло 38,6 млрд грн, що хоча й значно вище показника минулого місяця, але на 2,5% менше від розпису. Нижчі за планові доходи, найімовірніше, пов'язані зі сильнішою гривнею, ніж передбачали при розробці держбюджету-2023.

(2) У жовтні до державного бюджету надійшов грант у розмірі 1,15 млрд дол США або 42 млрд грн від США. Ці кошти уряд використовує для фінансування соціальних виплат ВПО, особам з інвалідністю, малозабезпеченим сім'ям, житлово-комунальних субсидій, а також виплат співробітникам ДСНС, зарплати держслужбовцям та педагогічним працівникам.

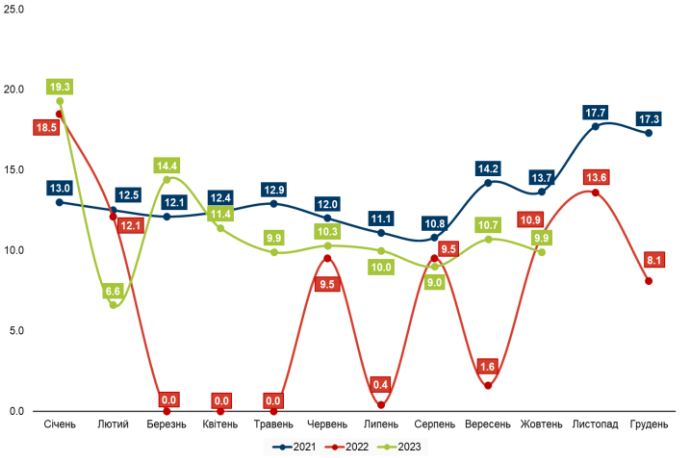
(3) У жовтні касові видатки загального фонду державного бюджету становили 228,1 млрд грн, або 103,5% від розпису звітного періоду (що приблизно відповідає середньорічному рівню 220 млрд грн на місяць). План за видатками у жовтні зберігає свої пріоритети, притаманні поточному року. На сектор оборони та безпеки мало бути спрямовано близько 58,3% всіх видатків, на соціальне забезпечення – 16,3%, ще 2% – на обслуговування державного боргу.

Рис.1. Основні податкові надходження до загального фонду державного бюджету у жовтні 2023 року, млрд грн



Джерело: Міністерство фінансів України

Рис. 2. Бюджетне відшкодування ПДВ у 2021-2023 роках, млрд грн



Джерело: Міністерство фінансів України

За планом з програм Міноборони (87,3 млрд грн), 71,9% – це грошове забезпечення (62,7 млрд грн). МВС мало отримати 37,5 млрд грн, передусім для підпорядкованих йому структур:

- Нацгвардія – 15,4 млрд грн;
- Нацполіція – 9,1 млрд грн;
- Державна прикордонна служба – 9,4 млрд грн;
- ДСНС – 2,3 млрд грн.

Видатки Міністерства соціальної політики у жовтні за планом мали скласти 35,9 млрд грн, з яких 22,7 млрд грн повинні були надійти в Пенсійний фонд. На обслуговування державного боргу планували виділити 4,5 млрд грн. На програми Міністерства охорони здоров'я - 14 млрд грн, з яких 11,9 млрд грн - на програму державних гарантій медичного обслуговування.

(3) Фактичний дефіцит державного бюджету у жовтні становив 98,4 млрд грн, за загальним фондом – 87,7 млрд грн, що в 1,4 раза менше планового показника, який становив 124,2 млрд грн. Загалом за 10 місяців 2023 року державний бюджет було виконано з дефіцитом 900 млрд грн, за загальним фондом – 923,1 млрд грн, що в 1,6 разів

менше, ніж передбачено розписом. Такого показника за весь період 2023 року вдалося досягти переважно через залучення фінансової допомоги у вигляді грантів – 404,3 млрд грн, тоді як у плані на рік усе міжнародне фінансування закладали як позики.

(4) У жовтні до державного бюджету надійшов дев'ятий транш макрофінансової допомоги від ЄС у розмірі **1,5 млрд євро (58,2 млрд грн),** пріоритетні напрямки витрачання таких коштів - соціальні та гуманітарні видатки.

(5) Окрім зовнішнього фінансування, у жовтні Мінфін залучив 63,8 млрд грн від розміщення ОВДП, з яких 20,2 млрд грн або 31,1% – за бенчмарк облігаціями. Максимальна ставка розміщення у жовтні становила 19,2% і була нижчою, ніж у вересні, - тоді за одним із видів гривневих ОВДП (UA4000228381) максимальна ставка сягнула 19,9%. У жовтні також залучено 20,9 млрд грн (572,6 млн дол США) від облігацій номінованих в іноземній валюті, що становить 32,2% від обсягу всіх розміщених у жовтні ОВДП. Як зазначають у Міністерстві фінансів, коштів, залучених в результаті розміщення ОВДП за 10 місяців 2023 року, повністю вистачило для здійснення платежів з погашення ОВДП. Запозичення на внутрішньому борговому ринку за цей період на 140,5 млрд грн перевищували виплати за ОВДП, а у жовтні таке перевищення становило 34,8 млрд грн. Проте за 10 місяців загальні витрати на погашення та обслуговування внутрішнього державного боргу на 27,2 млрд грн перевищили обсяги коштів залучених від розміщення ОВДП.

З іншого боку роловер від розміщення ОВДП за десять місяців 2023 року становить 142%, що є позитивним результатом роботи Уряду на внутрішньому борговому ринку та очікуваннями бізнесу зниження облікової ставки, що також підживлювало попит.

(6) Всього у жовтні внутрішні та зовнішні запозичення були на 74 млрд грн більші, ніж витрачено на погашення та обслуговування державного боргу, на які спрямували 48 млрд грн. У IV кварталі цього року уряд планує залучити від ОВДП понад 200 млрд грн, а тому навряд чи уряду вдасться знизити дохідність за облігаціями відповідно до темпів зниження облікової ставки. Через ризики ненадходження фінансування із зовнішніх джерел уряду варто й надалі збільшувати внутрішні запозичення для фінансування державного бюджету.

За 10 місяців 2023 року левову частку витрат на погашення та обслуговування боргу було спрямовано на погашення та обслуговування внутрішнього боргу - 479,2 млрд грн або 84% від усіх коштів спрямованих на такі потреби.

(7) Доходи **місцевих бюджетів** від платежів, що адмініструються Державною податковою службою, у жовтні склали **41 млрд грн** (на 13,4% більше, ніж у жовтні 2022 року). За 10 місяців 2023 до загального фонду місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) надійшло 381 млрд грн (на 21% більше, ніж за аналогічний період минулого року), з яких:

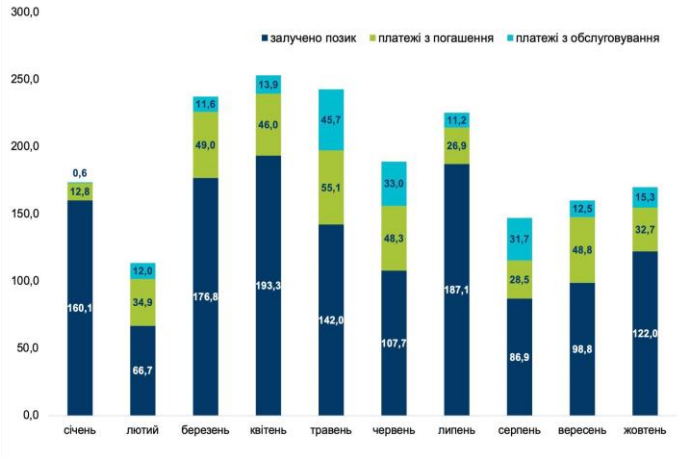
- 254,5 млрд грн – ПДФО (з них 87,4 млрд грн від грошового забезпечення військовослужбовців),
- 47,3 млрд грн – єдиного податку,
- 28,6 млрд грн – плати за землю,
- 18,5 млрд грн – акцизного податку,
- 8,3 млрд грн – податку на нерухоме майно,
- 11 млрд грн – ПнПП приватного сектору економіки.

Рис. 3. Фінансування бюджету за січень-жовтень 2023 року, млрд грн



Джерело: Міністерство фінансів України

Рис. 4. Обсяг запозичень, погашення та обслуговування державного боргу України за січень-жовтень 2023 року, млрд грн

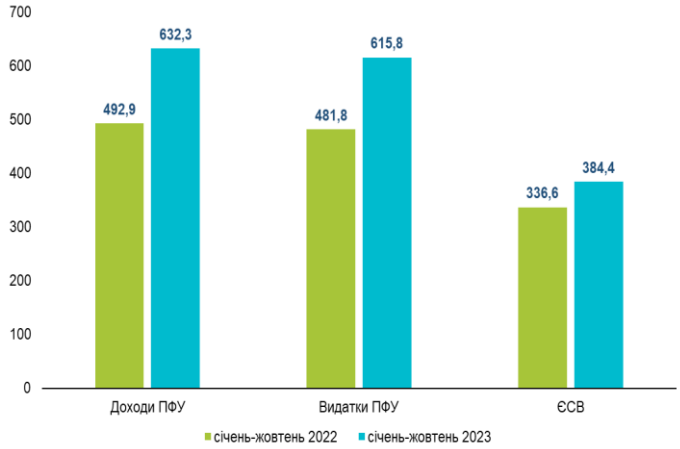


Джерело: Міністерство фінансів України

(8) Сукупні надходження від ЄСВ у жовтні 2023 року збільшилися на 8,4% або на 3,2 млрд грн у порівнянні з відповідним періодом 2022 року та становили 41,1 млрд грн. Зростання пов'язане з поступовим відновленням економіки та вищими надходженнями з виплат військовослужбовцям.

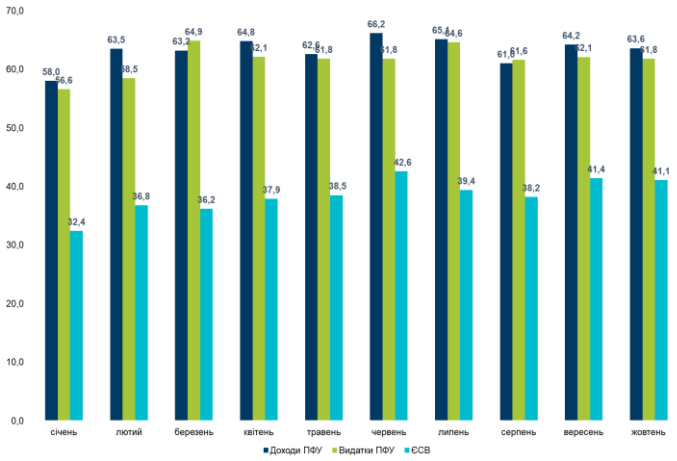
(9) Доходи Пенсійного фонду у жовтні 2023 року збільшилися на 11,4% або на 6,5 млрд грн у порівнянні з аналогічним періодом минулого року до 63,6 млрд грн як через підвищення власних доходів ПФУ від ЄСВ, так і через нові повноваження Фонду. З держбюджету до Фонду на фінансування пенсійних та інших пов'язаних виплат у жовтні 2023 року спрямовано 20,7 млрд грн, що лише на 3% більше минулорічного. ПФУ отримав із державного бюджету близько 900 млн грн для виплати субсидій та оплати пільг на житлово-комунальні послуги, а з надходжень від ЄСВ - 2,1 млрд грн на виплати з соціального страхування. На фінансування пенсій у жовтні спрямовано 58,0 млрд грн, що на 7,4 млрд грн або на 14,6% більше, ніж в аналогічному періоді минулого року. Загальні видатки ПФУ у жовтні 2023 року становили 62,1 млрд грн, що більше минулорічних на 10,8 млрд грн або на 21,2%.

Рис. 5. Доходи та видатки Пенсійного фонду, надходження ЄСВ у січні-жовтні 2022-2023 років, млрд грн



Джерело: Пенсійний фонд України, Міністерство фінансів України

Рис. 6. Помісячна динаміка доходів та видатків Пенсійного фонду, надходження ЄСВ у січні-жовтні 2023 року, млрд грн



Джерело: Пенсійний фонд України, Міністерство фінансів України

Таблиця 1. Зовнішні джерела залучення фінансових ресурсів* за січень-жовтень 2023 року

Джерела	Обсяг (млрд грн; млн дол. США; млн євро; млн канад. дол.)
Програми макрофінансової допомоги від ЄС на 2023 рік	₴594,1(€15000)
Позики Уряду Канади	₴64,2 (CAD$2400)
Кошти МВФ в рамках чотирирічної програми розширеного фінансування EFF	₴131,4 ($3590)
Позика МБРР у рамках Четвертого додаткового фінансування проекту «Підтримка державних видатків для забезпечення стійкого державного управління в Україні»	₴18,3 ($499,3)
Позика МБРР на підтримку політики розвитку та відновлення	₴54,9 ($1500)
Позика МАР у рамках проекту «Підтримка державних видатків для забезпечення стійкого держуправління в Україні»	₴16,1 (€404,3)
Позика МБРР в рамках проекту «Зміцнення системи охорони здоров'я та збереження життя»	₴1,7 (€42,3)
Позика МБРР в рамках проекту «Прискорення інвестицій у сільське господарство України»	₴4,8 ($132)
Позика МБРР в рамках проекту «Додаткове фінансування Проєкту Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей»	₴0,2 ($6)
Позика МБРР у рамках П'ятого додаткового фінансування проекту «Підтримка державних видатків для забезпечення стійкого державного управління в Україні»	₴3,7 ($100)

*за виключенням грантів

Джерело: Міністерство фінансів України

Таблиця 2. Помісячна динаміка фінансування державного бюджету

Показники	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень
Загальна сума запозичень, млрд грн	160,1	66,7	176,8	193,3	142,0	107,7	187,1	86,9	98,8	122
Всього запозичено, у % за січень-жовтень	11,9	5,0	13,2	14,4	10,6	8,0	13,9	6,5	7,4	9,1
Від розміщення ОВДП, у % за січень-жовтень	9,2	9,4	11,9	7,5	15,2	10,0	8,7	5,9	8,2	14,1
Запозичено із зовнішніх джерел, у % за січень-жовтень	13,3	2,7	13,8	17,9	8,3	7,0	16,6	6,8	7,0	6,5
Платежі з погашення державного боргу, у % за січень-жовтень	3,3	9,1	12,8	12,0	14,4	12,6	7,0	7,4	12,7	8,5
Платежі з обслуговування, у % за січень-жовтень	0,3	6,4	6,2	7,4	24,4	17,6	6,0	16,9	6,7	8,2
Різниця між запозиченими фінансовими ресурсами і видатками на погашення та обслуговування державного боргу, млрд грн	146,7	19,8	116,2	133,4	41,2	26,4	149,0	26,7	37,5	74,0

Джерело: Міністерство фінансів України, розрахунки Центру

Таблиця 3. План та факт виконання державного бюджету (за загальним фондом) у 2023 році, млрд грн

Показники	січень		лютий		березень		квітень		травень		червень		липень		серпень		вересень		жовтень		січень-жовтень	
	план	факт	план	факт	план	факт	план	факт	план	факт	план	факт	план	факт	план	факт	план	факт	план	факт	план	факт
Доходи, в т.ч.	***69,6***	***104,4***	***77,0***	***132,2***	***101,8***	***152,2***	***112,4***	***162,8***	***125,3***	***184,0***	***84,1***	***133,7***	***89,4***	***136,7***	***124,7***	***124,7***	***99,7***	***144,1***	***94,9***	***139,4***	***978,9***	***1414,2***
ПДФО	10,6	11,3	11,6	13,0	11,9	13,3	11,8	13,4	12,0	14,1	17,2	15,0	14,8	15,2	16,3	14,6	16,9	15,2	15,2	14,8	138,3	139,9
Податок на прибуток	1,4	1,2	4,1	7,4	22,1	26,2	1,5	2,3	24,7	28,5	2,9	2,3	1,3	3,2	24,1	30,9	1,3	4,2	1,4	2,6	84,8	108,8
Рентна плата за користування надрами	5,2	5,6	7,0	2,7	6,7	7,7	7,1	4,9	8,3	4,5	7,1	4,5	7,0	5,4	8,7	4,2	7,7	6,7	2,5	2,4	67,3	48,6
Акцизний податок	4,7	5,3	6,1	7,0	7,1	9,8	7,4	9,9	7,7	9,5	8,3	8,8	8,6	8,7	8,4	10,1	8,6	10,9	7,4	8,2	74,3	88,2
«Внутрішній» ПДВ (сальдо)	20,0	11,8	14,8	15,1	16,7	10,0	16,1	16,6	14,8	17,3	15,6	17,5	19,1	18,7	24,0	20,0	20,7	19,4	22,3	22,8	184,1	169,2
«Імпортний» ПДВ	22,6	24,4	26,8	27,1	31,0	29,3	27,1	25,1	27,1	27,0	27,3	28,7	30,0	30,8	36,1	34,0	38,0	34,5	39,6	38,6	305,6	299,5
Ввізне і вивізне мито	1,7	2,0	2,2	2,3	2,4	2,7	2,0	2,2	2,1	2,5	2,0	2,6	2,3	2,4	2,5	2,8	2,5	2,8	2,7	2,9	22,4	25,2
Видатки	***227,7***	***183,6***	***245,6***	***226,7***	***246,1***	***225,2***	***220,2***	***229,7***	***282,7***	***277,7***	***303,9***	***264,7***	***251,0***	***231,9***	***279,8***	***248,2***	***255,2***	***230,2***	***220,3***	***228,1***	***2532,5***	***2346,0***
Дефіцит (-) / профіцит (+)*	***-156,6***	***-78,9***	***-165,7***	***-93,2***	***-130,5***	***-72,6***	***-102,7***	***-65,6***	***-152,6***	***-91,6***	***-215,2***	***-130,8***	***-152,8***	***-94,9***	***-150,7***	***-122,2***	***-127***	***-85,6***	***-124,2***	***-87,7***	***-1478***	***-923,1***
Джерела фінансування дефіциту																						
Чисті запозичення	279,4	147,3	55,6	31,8	37,8	127,8	195,1	147,3	67,9	86,9	169,3	59,4	82,4	160,2	67,3	58,4	50,3	50,0	155,9	89,3	1161,0	958,4
Запозичення	292,5	160,1	93,3	66,7	96,3	176,8	233,2	193,3	125,0	142	219,7	107,7	112,9	187,1	97,1	86,9	100,6	98,8	183,4	122,0	1554,0	1341,4
Погашення	13,1	12,8	37,7	34,9	58,5	49,0	38,1	46,0	57,1	55,1	50,4	48,3	30,5	26,9	29,8	28,5	50,3	48,8	27,5	32,7	393,0	383,0

* розмір дефіциту не дорівнює арифметичній різниці між доходами та видатками, оскільки на розмір дефіциту додатково впливає обсяг надання кредитів з державного бюджету, та їх повернення

Джерело: Міністерство фінансів України, розрахунки Центру

Таблиця 4. Основні показники фінансування державного бюджету, млрд грн

Показники	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	січень-жовтень
Всього надійшло млрд грн, у тому числі:	160,1	66,7	176,8	193,3	142,0	107,7	187,1	86,9	98,8	122,0	1341,4
У % до плану (за весь період)	*54,7*	*71,5*	*183,5*	*82,9*	*113,6*	*49,0*	*165,7*	*89,5*	*98,2*	*66,5*	*86,3*
Від розміщення ОВДП, млрд грн, у тому числі:	41,4	42,6	53,7	34,0	68,6	45,4	39,1	26,5	36,9	63,8	452,0
У гривнях, млрд грн	*38,8*	*30,5*	*36,3*	*25,1*	*29,3*	*28,3*	*30,8*	*25,7*	*22,8*	*42,9*	*310,5*
У іноземній валюті у перерахунку в млрд грн (млн дол. США+ млн Євро)	*₴2,6 ($40,2+€29,4)*	*₴12,1 ($268,5+€57,5)*	*₴17,4 ($476,4)*	*₴8,9 ($242,6)*	*₴39,3 ($616,4+€418)*	*₴17,1 ($319,7+€136)*	*₴8,3 ($227,3)*	*₴0,8 (€20)*	*₴14,1 ($334,6+€48,4)*	*₴20,9 ($572,6)*	*₴141,5 ($3098,3+€709,3)*
Із зовнішніх джерел, млрд грн	118,7	24,1	123,1	159,3	73,4	62,3	148	60,4	61,9	58,2	889,4
Платежі з погашення державного боргу, млрд грн	12,8	34,9	49,0	4,06	55,1	48,3	26,9	28,5	48,8	32,7	383,0
У % до плану за весь період	97,7	92,6	83,8	120,7	96,5	95,8	88,2	95,6	97,0	118,9	97,5
Платежі з обслуговування, млрд грн	0,6	12,0	11,6	13,9	45,7	33,0	11,2	31,7	12,5	15,3	187,5
У % до плану за весь період	28,6	114,3	78,4	101,5	90,3	84,0	151,4	101,9	91,9	340,0	100,0

Джерело: Міністерство фінансів України, розрахунки Центру

* * *

Автори:
Юлія Маркуц, Ліна Задорожня, Тарас Маршалок, Інна Студеннікова, Дмитро Андрієнко,
Центр аналізу публічних фінансів та публічного управління при Київській школі економіки